LIKKUTEI TORAH · PARSHAS DEVARIM · MAAMAR 2

ברבות פ׳ עקב ד״א
ושמר לך כו׳ אברהם...

In the Midrash Rabbah on Eikev:
“And He Shall Keep for You”

◇

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ״ל

Dedicated in honor of the Rebbe’s father, Reb Levi Yitzchok

LikuteiTorah.com
THE CHASSIDISHE PARSHA
likuteitorah.com/likkutei-torah/devarim/2/

1 ברבות פ׳ עקב ד״א [דבר אחר] ושמר לך כו׳ אברהם נתן לבניו שני אריסין שנאמר כי ידעתיו כו׳ ושמרו דרך הוי׳ לעשות צדקה ומשפט.

In [Midrash] Rabbah, Parshas Eikev: Another explanation: "And He shall keep for you," etc. Avraham gave his children two tenant farmers, as it is said, "For I have known him," etc., "and they shall keep the way of Havayah, to do charity (tzedakah) and justice (mishpat)."

אף הקב״ה זקף לה שני אריסין כנגדן חסד ורחמים כו׳ עמדו ישראל וכשרו את עצמן כו׳

So too the Holy One, blessed be He, set up for her two tenant farmers corresponding to them: kindness and mercy, etc. Israel arose and made themselves fit, etc.,

שכך כתיב ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה אף הקב״ה הביא את שלו שכך כתיב כי ההרים כו׳ וחסדי מאתך כו׳ אמר מרחמך הוי׳.

for so it is written, "Zion shall be redeemed through justice, and her returnees through charity." So too the Holy One, blessed be He, brought His own, for so it is written, "For the mountains," etc., "and My kindness ... from you," etc., "says Havayah, who has mercy on you."

2 והענין ע״ד המבואר במ״א ע״פ שבחי ירושלים את הוי׳ הללי אלקיך ציון דלכאורה קשה הרי ציון הוא פנימיות דירושלים ולמה נזכר גבי ירושלים שם הוי׳ וגבי ציון שם אלקים.

The explanation is along the lines of what is explained elsewhere on the verse "Extol Havayah, O Jerusalem; praise your Elokim, O Zion." At first glance this is difficult: Zion, after all, is the inner dimension (pnimiyus) of Jerusalem, so why is the Name Havayah mentioned in connection with Jerusalem, and the Name Elokim in connection with Zion?

אך הענין דהנה כתיב ישמח ישראל בעושיו בני ציון יגילו במלכם ומבואר במ״א בד״ה שוש אשיש בהוי׳ ותגל נפשי באלקי דבחי׳ גילה היינו

But the explanation is this: it is written, "Let Israel rejoice in its Maker; let the children of Zion exult in their King." And it is explained elsewhere, in the discourse beginning "I will greatly rejoice in Havayah, and my soul shall exult in my Elokim," that the level of exultation (gilah) is

כמו שכתוב וגילו ברעדה כו׳ והיא בחינה גבוה יותר מהשמחה וכמ״ש ג״כ בד״ה וידעת היום

as it is written, "and exult with trembling," etc.; and it is a higher level than joy (simchah). As is also explained in the discourse beginning "Know this day,"

כי התכללות האהבה והיראה מחמת הגילוי מבחי׳ והנורא אל עליון כו׳ וגם הגילה היא השמחה שבבחי׳ פנימיות הלב ועלמא דאתכסיא וכענין לוחות אחרונות שניתנו בחשאי.

that the inter-inclusion of love and awe comes about because of the revelation from the level of "and the awesome, G-d Most High," etc. And also, exultation is the joy that is at the level of the inner dimension of the heart, and of the hidden world (alma de'iskasya), like the matter of the second Tablets, which were given quietly.

3 והנה כדי שיומשך הגילוי מבחי׳ והנורא אל עליון בבחי׳ פנימית עד שיומשך מזה בחי׳ וגילו ברעדה זהו ע״י גבורות וצמצומים דוקא ועמש״ל [ועיין מה שכתוב לעיל] סד״ה ויקח קרח בענין חוטי הציצית

Now, in order that the revelation from the level of "and the awesome, G-d Most High" be drawn down in an inward manner, until from it there is drawn the level of "and exult with trembling," this comes specifically through gevuros (restraints) and tzimtzumim (contractions). And see what is written above, at the end of the discourse beginning "Korach took," concerning the threads of the tzitzis.

וזהו תגל נפשי באלקי שהוא בחי׳ שם אלקים בחי׳ צמצום וגבורה ובאמת בחי׳ אלקים זה היינו כמ״ש והיה הוי׳ לי לאלקים כמ״ש מזה בד״ה שובה ישראל גבי יוהכ״פ [יום הכפורים]

And this is [the meaning of] "my soul shall exult in my Elokim": it is the level of the Name Elokim, the level of tzimtzum (contraction) and Gevurah (restraint). And in truth, this level of Elokim is as it is written, "and Havayah shall be Elokim to me," as is explained about this in the discourse beginning "Return, O Israel," regarding Yom Kippur.

וזהו הללי אלקיך ציון וכדי להמשיך בחי׳ זו זהו ע״י בחי׳ משפט היינו להיות ביטול רצון וצמצום שיצמצם את עצמו להיות קדש את עצמך במותר לך כמ״ש בד״ה ולא אבה הוי׳ אלקיך לשמוע אל בלעם

And this is [the meaning of] "praise your Elokim, O Zion." And in order to draw down this level, this comes through the level of justice (mishpat): that is, that there be a nullification (bittul) of will and a contraction, that he contract himself, so that there be "Sanctify yourself in what is permitted to you," as is explained in the discourse beginning "But Havayah your G-d was not willing to listen to Bilam."

וזהו בחי׳ משפט שעושה האדם בנפשו שלא לימשך אחר המותרות וכמארז״ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] צדיקים יצר טוב שופטן.

This is the level of justice that a person executes upon his own soul: not to be drawn after excesses, as our Sages, of blessed memory, said: "The righteous, the good inclination judges them."

4 והיינו ג״כ ע״י עסק התורה שנק׳ משפט וזהו ציון במשפט תפדה שלהיות בחי׳ וני ציון יגילו וגילו ברעדה זהו ע״י בחינת משפט הנה״ל [הנזכר לעיל (a misprint of הנ״ל)] ועסק התורה

And this is also through occupying oneself with the Torah, which is called justice (mishpat). And this is [the meaning of] "Zion shall be redeemed through justice": for there to be the level of "the children of Zion shall exult," "and exult with trembling," this comes through the level of justice mentioned above, and through occupying oneself with the Torah,

כי אם אין חכמה אין יראה וכמ״ש בד״ה וידבר אלקים כו׳ אנכי כו׳ וגם כי המשפט לאלקים הוא להיות הללי אלקיך ציון וכנ״ל

for "if there is no wisdom, there is no awe," as is explained in the discourse beginning "And G-d spoke," etc., "I am," etc. And also, "for justice is Elokim's" is so that there be "praise your Elokim, O Zion," as mentioned above.

ועמ״ש בד״ה ה׳ לי בעוזרי שכדי להיות הקליטה בנפש האלקית הוא ע״י למען דעת עמי הארץ לשבור תאות נפש הבהמית והגוף המסתירים ומונעים הקליטה בנה״א [בנפש האלקית]

And see what is written in the discourse beginning "Havayah is for me among my helpers": that in order for there to be absorption in the G-dly soul, this comes through "that the peoples of the earth may know," to break the craving of the animal soul and of the body, which conceal and prevent the absorption in the G-dly soul,

שהיא בחינת ציון וכמ״ש בפ׳ צו סד״ה ענין שבעת ימי המלואים בענין פי׳ אמלאה החרבה

which is the level of Zion; and as is explained in Parshas Tzav, at the end of the discourse beginning "The matter of the seven days of the installation (miluim)," concerning the meaning of "I shall be filled, [now that] she is laid waste."

וזהו ענין ציון במשפט דוקא תפדה וכמ״ש כמשפט הראשון ות״א [ותרגום אונקלוס] כהלכתא קדמייתא דהיינו שהמשפט הוא להיות כל דבר על מכונו

And this is the meaning of "Zion shall be redeemed" specifically "through justice," as it is written, "after the former manner (mishpat)," and Targum Onkelos [renders], "according to the former practice": that is, justice (mishpat) means that everything be in its proper place,

כמו שצריך להיות והיינו כמו שהיו העולמות על מכונן קודם חטא עץ הדעת כו׳ וכמ״ש בירמיה (סי׳ ל׳ י״ח) וארמון על משפטו י שב.

as it ought to be; that is, as the worlds were in their proper place before the sin of the Tree of Knowledge, etc. And as it is written in Yirmeyahu (chapter 30:18), "and the palace shall abide in its rightful place (mishpato)."

ובחינת ושביה בצדקה היינו כללות המצות שנקראו צדקה כמ״ש וצדקה תהיה לנו כי נשמור כו׳

And the level of "and her returnees through charity" is the mitzvos as a whole, which are called charity (tzedakah), as it is written, "And it shall be charity for us, if we keep," etc.

וגם כי מבחי׳ משפט נמשך להיות עושה צדקה וכמ״ש בד״ה אשירה לה׳ כי גאה גאה.

And also, from the level of justice it comes about that one does charity, as is explained in the discourse beginning "I will sing to Havayah, for He is highly exalted."

וזהו ויהי דוד עושה משפט וצדקה שעי״ז נמשך בחי׳ שוש אשיש בהוי׳ ישמח ישראל בעושיו וע״ש בד״ה שוש אשיש:

And this is [the meaning of] "And David executed justice and charity": through this is drawn down the level of "I will greatly rejoice in Havayah," "Let Israel rejoice in its Maker." And see there, in the discourse beginning "I will greatly rejoice."

5 והנה ענין זקף לה שני אריסין כנגדן בחי׳ רחמים אמר מרחמך הוי׳ היינו גילוי י״ג מדה״ר [מדות הרחמים] המתגלים ביוהכ״פ [ביום הכפורים] וכמ״ש לקמן סד״ה

Now, as for "He set up for her two tenant farmers corresponding to them": the level of mercy, "says Havayah, who has mercy on you," is the revelation of the Thirteen Attributes of Mercy, which are revealed on Yom Kippur, as is explained below, at the end of the discourse beginning

כי ההרים ימושו והוא נמשך ע״י בחי׳ משפט הנ״ל שעושה האדם בנפשו שכלן נאמר ביוהכ״פ [ביום הכפורים] ועניתם את נפשותיכם ועמש״ל [ועיין מה שכתוב לעיל] בד״ה ראיתי

"For the mountains shall depart." And it is drawn down through the level of justice mentioned above, which a person executes upon his own soul; and so it is said of Yom Kippur, "and you shall afflict your souls." And see what is written above, in the discourse beginning "I have seen,"

והנה מנורת זהב בענין הכתיתה והביטוש שאדם עושה בעצמו שעי״ז ממשיך גילוי בחי׳ יג״מ [י״ג מדות] הרחמים כשמן הטוב כו׳ יורד על הזקן כו׳

"and behold, a menorah of gold," concerning the crushing and pounding that a person does to himself, through which he draws down the revelation of the level of the Thirteen Attributes of Mercy, "like the good oil," etc., "running down upon the beard," etc.

ע״ש וגם ע״י התורה שנק׳ משפט ממשיכים י״ג מדה״ר [מדות הרחמים] כמ״ש סד״ה אחרי הוי׳ אלקיכם תלכו וכמ״ש ג״כ סד״ה אני לדודי בענין הרועה בשושנים ששונים הלכות.

See there. And also through the Torah, which is called justice, the Thirteen Attributes of Mercy are drawn down, as is explained at the end of the discourse beginning "After Havayah your G-d shall you walk," and as is also explained at the end of the discourse beginning "I am my Beloved's," concerning "who grazes among the roses (shoshanim)": those who study (shonim) halachos.

אך ענין בחי׳ החסד דמשמע שהוא למעלה גם מבחי׳ הרחמים וכיון שהרחמים הם בחי׳ רחמים גדולים יג״מ [י״ג מדות] הרחמים א״כ מהו עוד ענין החסד.

But as for the level of Chesed (kindness), which, it is implied, is higher even than the level of mercy: since the mercy is the level of great mercy, the Thirteen Attributes of Mercy, then what further is the matter of Chesed?

אך הענין דהנה לעיל מיניה דהאי קרא ציון במשפט תפדה כתיב לכו נא ונוכחה יאמר ה׳ אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו אם יאדימו כתולע כצמר יהיו.

But the explanation is that above this verse, "Zion shall be redeemed through justice," it is written: "Come now, let us reason together, says Havayah: if your sins be like scarlet, they shall become white as snow; if they be red like crimson, they shall be as wool."

6 והנה ענין כשלג ילבינו זהו ענין לשון של זהורית שהיה מלבין ביוהכ״פ [ביום הכפורים] כמ״ש במשנה ספ״ו דיומא ובפ״ט דשבת

Now, the matter of "they shall become white as snow" is the matter of the crimson strip that would turn white on Yom Kippur, as is stated in the Mishnah at the end of chapter 6 of Yoma, and in chapter 9 of Shabbos.

והיינו ע״י המשכת יג״מ [י״ג מדות] הרחמים שע״ז נאמר ועתיק יומין יתיב לבושיה כתלג חיוור וכמ,ש מזה בד״ה כי ביום הזה יכפר.

That is, through the drawing down of the Thirteen Attributes of Mercy, of which it is said, "and the Ancient of Days (Atik Yomin) sat; His garment was white as snow." And as is explained about this in the discourse beginning "For on this day He shall atone."

אך בחי׳ כצמר יהיו הוא בחי׳ עליונה יותר והוא מ״ש ושער רישיה כעמר נקא שבחי׳ שער רישיה הוא מבחי׳ עצמיות עד״מ ולמעלה מבחי׳ לבושיה

But the level of "they shall be as wool" is a higher level, and it is what is written, "and the hair of His head was like pure wool." For the level of "the hair of His head" is, by way of analogy, from the level of essence (atzmiyus), and above the level of "His garment."

וזהו ענין החסד שלמעלה גם מבחי׳ יג״מ [י״ג מדות] הרחמים וכמ״ש בע״ח [בעץ חיים] שבחי׳ שער רישיה עד״מ הן המשכות מבחי׳ פנימית חסד עליון שבבחי׳

And this is the matter of Chesed (kindness), which is higher even than the level of the Thirteen Attributes of Mercy; as is explained in Etz Chaim that the level of "the hair of His head," by way of analogy, consists of extensions drawn from the level of the inner dimension of the supernal Chesed that is in the level of

א״ס ממש שאין בו שום תערובות דין כלל משא״כ בבחי׳ כתלג חיוור יש עדיין קצת תערובות דין ג״כ שהרי יוהכ״פ [יום הכפורים] נק׳ יום הדין והמשפט

the very Infinite One (Ein Sof), in which there is no admixture of judgment (din) whatsoever. In the level of "white as snow," by contrast, there is still some admixture of judgment as well, for Yom Kippur is called the day of judgment and justice.

וגם ארז״ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] בענין הרחמים כל מי שאין בו דעה אסור לרחם עליו הרי יש בזה בחי׳ דין בשגם כי הרחמים אינו אלא על מי שצר לו ועל העניים

And our Sages, of blessed memory, also said regarding mercy, "Whoever has no understanding, it is forbidden to have mercy on him"; so there is in this an element of judgment. Moreover, mercy is only for one who is in distress, and for the poor,

אבל החסד הוא בין לעניים בין לעשירים וזהו ענין כצמר יהיו ועיקר התגלו בחי׳ חסד עליון הזה הוא בחג הסוכות ארח קדימת עשי״ת [עשרת ימי תשובה]

but Chesed is for the poor and for the rich alike. And this is the matter of "they shall be as wool." The principal revelation of this level of supernal Chesed is on the festival of Sukkos, after the Ten Days of Teshuvah have come before [it],

אלא שנאמר השבח הנותן שלג כצמר דהיינו שגם בבחי׳ שלג בחי׳ לבושיה יומשך ג״כ מבחי׳ כצמר שהוא בחי׳ עליונה יותר כנ״ל.

except that it is said in praise, "He gives snow like wool": that is, that even in the level of snow, the level of "His garment," there will also be a drawing down from the level of "like wool," which is a higher level, as mentioned above.

7 ועיין מה שכתוב מזה על פ׳ שבת שבתון הוא לכם. ועיין מה שכתוב סד״ה האזינו השמים בענין סוכות

And see what is written about this on the verse "It is a Shabbos of complete rest for you." And see what is written at the end of the discourse beginning "Give ear, O heavens," concerning Sukkos,

שהוא בחי׳ אהיה כטל לישראל אתעדל״ע [אתערותא דלעילא] שלמעלה מאתעדל״ת [מאתערותא דלתתא] וי״ל [ויש לומר] שזהו ג״כ בחי׳ החסד כי חפץ חסד הוא.

that it is the level of "I will be like dew to Israel," an arousal from above (isarusa dile'eila) that is higher than an arousal from below. And it can be said that this too is the level of Chesed (kindness), "for He desires kindness."

8 והנה ב׳ בחי׳ אלו נמשכים על ידי משפט וצדקה כי עשי״ת [עשרת ימי תשובה] בחי׳ המלך המשפט וכנ״ל וסוכות בחינת צדקה כמ״ש בפע״ח [בפרי עץ חיים] סוף שער הסוכות בשם הרח״ו [הרבי חיים ויטאל].

Now, these two levels are drawn down through justice and charity: for the Ten Days of Teshuvah are the level of "the King of Justice," as mentioned above, and Sukkos is the level of charity, as is written in Pri Etz Chaim, at the end of Sha'ar HaSukkos, in the name of Rabbi Chaim Vital.

ועמ״ש סד״ה וכל בניך בענין בצדקה תכוננו. ובענין ציון במשפט תפדה י״ל [יש לומר] עוד על פי מה שכתוב סד״ה תורה צוה בענין שלעתיד יאמרו ליצחק כי אתה אבינו.

And see what is written at the end of the discourse beginning "And all your children," concerning "through charity you shall be established." And regarding "Zion shall be redeemed through justice," it can further be explained according to what is written at the end of the discourse beginning "The Torah [that Moshe] commanded," concerning [the teaching] that in the time to come they will say to Yitzchak, "For you are our father."

ובמ״ש בענין הנותן שלג שבשלג יש תוקף הלבנונית כו׳ ומ״ש במ״א בענין בגדי בד דכהן גדול ביוהכ״פ [ביום הכפורים] ושביה בצדקה כנ״ל:

And according to what is explained regarding "He gives snow," that in snow there is an intensity of whiteness, etc., and what is explained elsewhere regarding the linen garments of the Kohen Gadol on Yom Kippur. And "her returnees through charity" [is] as mentioned above.

LikuteiTorah.com
THE CHASSIDISHE PARSHA

About this edition

This edition contains the Hebrew text and the English translation.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0.

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com. https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/

English translation: prepared for likuteitorah.com with AI assistance (claude-code/opus-5.5) and checked against the Hebrew and against Sefaria; not yet reviewed by a human editor. Please check anything important against the Hebrew.

The Rebbe asked that the maamarim of the week's parsha, the "Chassidishe Parsha," be learned during that week, spread over its seven days (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306–309). Why learn it, and the Rebbe's brachos: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

A free, non-commercial project; nothing here is sold. Not affiliated with Kehot, Sefaria or the Lubavitch Library. © likuteitorah.com

From likuteitorah.com/likkutei-torah/devarim/2/

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok